

REFLECȚII ASUPRA NOȚIUNILOR DE „PERSONE CARE DORESC SĂ SE CĂSĂTOREASCĂ” ȘI „VIITORII SOȚI”

Olga PISARENCO

Potrivit art.27 CF [1], contractul matrimonial poate fi încheiat între persoanele care doresc să se căsătorească sau între soți. Astfel, contractul matrimonial poate fi încheiat atât până la încheierea căsătoriei, cât și oricând în timpul căsătoriei.

Dacă în privința soților este clar statutul juridic legal al acestora și nu apar inadvertențe sau impedimente la determinarea acestuia, întrucât legea este destul de explicită, atunci în privința persoanelor care doresc să se căsătorească sunt necesare concretizări, întrucât formează o categorie distinctă de subiecți care pot încheia contract matrimonial, despre care legea păstrează tăcerea.

Astfel, legiuitorul național utilizează în art.11 alin.(2), art.12 alin.(2), art.13 alin.(1) și art.27 CF expresia *persoane care doresc să se căsătorească* și, doar într-un singur articol – art.10 alin.(2) CF, expresia *viitorii soți*. În context, ne interesează dacă legiuitorul face sau nu distincție între aceste noțiuni. Înainte de a oferi răspuns la această întrebare, vom analiza cadrul legislativ al statelor vecine: România, Ucraina și Federația Rusă, în special, cu referire la unicitatea sau dualitatea utilizării, existența sau lipsa definițiilor legale, contextul și scopul întrebuirii.

În România, în noul Cod civil, este utilizată doar expresia „viitorii soți”, fără ca să se prezinte definiția sau să se ofere careva explicații referitor la statutul juridic al persoanelor care doresc să încheie contract matrimonial înainte de înregistrarea căsătoriei. Mai mult ca atât, atunci când se referă la regimul matrimonial, legiuitorul român utilizează doar o singură dată expresia „viitorii soți” în art.312 alin.(1) NCC, în care prevede că „Viitorii soți pot alege ca regim matrimonial: comunitatea legală, separația de bunuri sau comunitatea convențională”. Observăm că acest aspect nu prezintă importanță pentru legiuitorul vecin, nici pentru doctrina românească.

Însă, pornind de la contextul utilizării expresiei „viitorii soți” la capitolul încheierii căsătoriei, concluzionăm că legiuitorul se referă la cerul persoanelor care au împlinit vârsta de 18 ani, pentru motive temeinice – 16 ani (art.272 alin.(1)-(2) NCC).

Totodată, în art.284 NCC se menționează că „În cazul în care căsătoria nu s-a încheiat în termen de 30 de zile de la data afișării declarației de căsătorie sau dacă viitorii soți doresc să modifice declarația inițială, trebuie să se facă o nouă declarație de căsătorie și să se dispună publicarea acesteia”. Din această normă legală, s-ar putea trage concluzia că prin viitorii soți se subînțeleg persoanele care au depus declarația de căsătorie, însă nu optăm pentru o interpretare restrictivă. Or, o interpretare extensivă ar corespunde mai bine principiului libertății convențiilor matrimoniale instituit prin NCC.

Alta este situația **în Ucraina**, unde, în conformitate cu art.92 alin.(1) CF, „Contractul matrimonial poate fi încheiat de persoanele care au depus cerere de înregistrare a căsătoriei, precum și de către soți”. În acest fel, legiuitorul ucrainean prevede exact din ce moment persoanele au dreptul să încheie contractul matrimonial, și anume, din momentul depunerii cererii de înregistrare a căsătoriei. În această ordine logică de idei, ar rezulta că notarul, autentificând contractul matrimonial înainte de încheierea căsătoriei, trebuie să solicite de la părțile contractante dovada că au depus cerere de înregistrare a căsătoriei. Obținerea unui asemenea certificat în practică poate fi destul de problematică, ceea ce va îngreuna esențial dreptul viitorilor soți la încheierea contractului matrimonial [4].

Mai mult ca atât, depunerea cererii de înregistrare a căsătoriei nu atrage nici o răspundere juridică pentru persoanele care doresc să se căsătorească.

Acestor persoane nu le poate fi impusă obligativitatea încheierii căsătoriei, nici chiar prin intermediul instanței de judecată. Până la momentul înregistrării căsătoriei, ele pot să-și retragă cererea fără nici o explicație, sau pot doar să nu se prezinte la ceremonia de înregistrare a căsătoriei [5].

Totodată, în cazul încheierii contractului matrimonial anterior căsătoriei, notarul trebuie să specifice că acest contract va intra în vigoare din momentul înregistrării căsătoriei între părțile contractului [6].

În Federația Rusă, potrivit art.40 CF, „Contractul matrimonial este convenția persoanelor care se căsătoresc sau convenția soților prin care se determină drepturile și obligațiile patrimoniale ale soților în timpul căsătoriei și (sau) în caz de desfacere a căsătoriei”. În literatura de specialitate rusă, se menționează că nici CF, nici alte acte normative nu oferă temei de a considera că statutul de persoane care se căsătoresc se obține doar din momentul depunerii cererii de căsătorie la Oficiul de Stare Civilă. Mai mult ca atât, CF nu prevede obligativitatea încheierii contractului matrimonial înainte de căsătorie doar de către persoanele care au depus cerere de căsătorie, ceea ce evident nu este întâmplător [8].

Sușinăm o asemenea abordare, întrucât atingerea acordului de voință asupra conținutului regimului matrimonial contractual este o etapă prioritară, care stă la baza deciziei de a se căsători, iar depunerea cererii de înregistrare a căsătoriei nu garantează și atingerea acordului de voință asupra conținutului regimului matrimonial contractual, în cazul în care se intenționează discutarea acestuia.

În Republica Moldova, cu referire la categoria persoanelor care pot încheia contract matrimonial până la înregistrarea căsătoriei, legiuitorul utilizează, după cum am menționat, expresia *persoane care doresc să se căsătorească*, iar expresia *viitorii soți* este utilizată doar în art.10 alin.(2) CF cu referire la conținutul declarației de căsătorie, în care viitorii soți trebuie să indice că nu există nici un impediment legal la căsătorie. Astfel, rezultă că din momentul depunerii declarației de căsătorie persoanele care doresc să se căsătorească obțin statutul de viitori soți. În cumulul situațiilor legale analizate, considerăm că legiuitorul național face distincție între aceste noțiuni.

Mai mult ca atât, considerăm bine-venită expresia „persoane care doresc să se căsătorească”, utilizată de legiuitorul național pentru a desemna părțile contractului matrimonial încheiat până la înregistrarea căsătoriei. În ceea ce privește sensul expresiei „viitorii soți”, considerăm că are o semnificație mai îngustă, desemnând mai degrabă situația persoanelor care aproape că au obținut statutul de soți, fiind considerați viitori soți ca rezultat al faptului că au depus declarația de căsătorie. Această concluzie se întemeiază pe prevederea art.10 alin.(2) CF, singura normă juridică în care legiuitorul național utilizează expresia „viitorii soți”. În timp ce expresia „persoane care

doresc să se căsătorească” oferă un înțeles mai larg și dreptul de a semna contract matrimonial atât până la depunerea declarației de căsătorie, cât și după depunerea acesteia.

Considerăm că cercul subiecților care pot, în condițiile legii, încheia valid un contract matrimonial până la înregistrarea căsătoriei trebuie să respecte aceleași cerințe care există pentru încheierea căsătoriei, adică să fie persoană fizică, să aibă capacitatea de a se căsători, vârsta matrimonială, după caz, să fie emancipați sau să aibă acordul înscris al părinților sau curatorilor și încuviințarea de la autoritatea administrației publice locale de a se căsători.

Concluzionăm că prin expresia *persoane care doresc să se căsătorească* se desemnează cercul persoanelor fizice de sex opus, care au atins vârsta de 18 ani, după caz, 16 ani, au capacitate de exercițiu deplină sau limitată și doresc să formeze împreună o familie. Iar prin expresia *viitorii soți* se desemnează persoanele care doresc să se căsătorească și au depus declarația de căsătorie.

Referințe:

1. Codul familiei al Republicii Moldova, nr.1316-XIV din 26 octombrie 2000, în vigoare începând cu 26.04.2001. În: *Monitorul Oficial al RM*, 26.04.2001, nr.47-48 (210).
2. Codul civil al României, nr.287 din 17.07.2009, în vigoare începând cu 01.10.2011. În: *Monitorul Oficial al României*, Partea I, 24.07.2009, nr.511.
3. Семейный кодекс Украины. №.2947 от 10.01.2002, вступивший в действие с 01.01.2004. В: *Офіційний вісник України*, 2002, н.7.
4. МЫСКИН, А.В. *Брачный договор в системе российского частного права*. Москва: Статут, 2012, с.72.
5. ИЛЬИЧЕВА, М.Ю. *Домашняя юридическая энциклопедия. Брак. Развод*. Москва: Олимп, АСТ, 1998, с.9.
6. МЫСКИН, А.В. *Op.cit.*, 2012, p.72-73.
7. Семейный кодекс Российской Федерации. №.223-ФЗ от 29.12.1995, вступивший в действие с 01.03.1996.
8. МЫСКИН, А.В. *Op.cit.*, 2012, p.72.